

El Punt Avui, 18/12/25

La ruta de les fites

El terme municipal de Llivia està delimitat per una trentena de fites, que delimiten la vila i l'Estat francès

L'Ajuntament inaugurarà aviat un museu per explicar aquesta singularitat territorial

Hi exposarà els avantatges, però també els inconvenients, i ho farà amb testimonis de gent gran

Volen obrir un espai al museu de la Farmàcia Esteve per exposar-hi totes les donacions

JORDI CASAS FIGUERAS - LLÍVIA

Un total de 43 fites delimiten el terme municipal de Llivia, però no només el territori municipal, sinó també una petita frontera entre els estats espanyol i francès, una línia fronterera desdibuixada pel Tractat de Schengen però que du molts maldecaps a l'Ajuntament. La primera d'aquestes fites es troba a mà esquerra de la carretera principal –uneix Puigcerdà i Llivia–, on hi ha el canvi de paviment; les altres estan col·locades en direcció cap a Estavar, pugen pel torrent fins a la zona d'Angostina i tornen a baixar cap a la vall.

Cada any, i ja és tota una tradició, una patrulla de la Guàrdia Civil i una de la Gendarmeria francesa recorren aquestes fites per donar fe que no se n'ha mogut cap i que hi continuen sent totes. “S'acaba amb un dinar. Molt bé”, remarca amb ironia l'alcalde, Albert Cruïlles, per deixar clar que, a part de ser un tràmit administratiu i ordinari, se li dona també un cert caire festiu. “La revisió es fa a tota la línia fronterera, les patrulles provenen de Molló, després venen a Llivia i posteriorment se'n van cap a Meranges i a Guils de Cerdanya i van continuant fins a l'Atlàntic. En el cas de Llivia, la revisió de fites dura dos dies, perquè seguir-les totes en un dia és complicat, a causa de l'orografia del nostre municipi”, diu l'alcalde.

Més enllà de la particularitat de ser un municipi administrat per l'Estat espanyol però envoltat de territori administrat per l'Estat francès, el cert és que, precisament per aquesta particularitat, molts tràmits i projectes públics que en la majoria de casos segueixen uns procediments ordinaris, en el cas de Llivia es compliquen i, a vegades, molt. De fet, qualsevol actuació que s'hagi de realitzar i que passi per territori d'administració francesa s'ha de debatre i aprovar a la taula hispano-francesa del Tractat de Baiona, és a dir, directament, entre els representants dels dos estats, habitualment els ministres d'Afers Exteriors. Així, doncs, la xarxa d'aigües residuals, les conduccions de l'aigua potable, les millo-

res a la carretera que uneix Llivia amb Puigcerdà, la reivindicada millora de la xarxa elèctrica, etc. són qüestió d'estat en el cas de la vila cerdana.

Aquesta particularitat territorial i els seus pros i contres són l'eix del museu que, amb el nom de Fita 0, està projectant i executant l'Ajuntament de Llivia a la torre de Bernat de So, entre l'església i la casa de la vila. L'alcalde afirma que espera que el nou museu es pugui inaugurar durant el primer trimestre de l'any vinent.

Es tracta d'un museu molt interactiu, on en forma de vídeo s'informarà de la particularitat territorial de Llivia, amb totes les conseqüències que se'n deriven. A més, s'hi reproduiran les entrevistes amb gent gran de la vila, que exemplifiquen aquesta singularitat de per què hi ha un enclavament en territori francès i què significa això. Així, per exemple, s'hi explicaran aspectes dels anys durant els quals es necessitava el salconduit per sortir del poble i per anar a Puigcerdà. És a dir, que no serà un museu que arranqui de la prehistòria i analitzi tots els períodes fins als nostres dies.

La portaveu de l'oposició, Mònica Isern, es manifesta a favor de tot el que es faci al museu i d'explicar el Tractat dels Pirineus i tot el que ha comportat per als lliviencs. A més, remarca que recórrer les fites "és una cosa maca, interessant i històrica". "A part de ser una cosa interessant, és patrimoni i història de Llivia", conclou.

Referent europeu

Llivia, però, ja té un museu municipal, el de la Farmàcia Esteve, que aplega una de les col·leccions d'objectes i fórmules de farmàcia més rellevants d'Europa. L'alcalde explica que estan treballant també en el projecte d'ampliació d'aquest museu, que està situat als baixos de la casa de la vila. En concret, detalla que volen obrir un petit espai per poder exposar-hi totes les donacions que han anat rebent de farmàcies d'arreu de Catalunya. "L'ampliarem amb les donacions que estaran totalment separades de la part nostra. Hi estem donant voltes per veure com les encabim, si hem d'ampliar el soterrani, on ara tenim una part que és arxiu. És tot molt embrionari", indica.

Albert Cruïlles remarca que el museu consta de dues parts: la primera parla de la història de Llivia, des dels romans i una mica abans, i la segona és l'exposició de la farmàcia. Hi ha l'audiovisual, hi ha la part del despatx del farmacèutic i la botiga en si. "Bé, això és aquí i som actius en organitzar cursos dels remeis d'abans, d'herbes remeieres, etc. Som un centre una mica cultural, més que una simple exposició», rebla.

L'octubre de l'any 2022, la col·lecció de la farmàcia Esteve de Llivia es va convertir en una de les més rellevants d'Europa en la seva temàtica, quan va rebre la donació de més de 1.500 objectes de farmàcia del fons de l'antiga farmàcia Amat de Sant Quirze del Vallès i de la farmàcia Estrella del carrer Ferran de Barcelona. Són peces del segle XVIII, XIX i XX. Destaca, especialment, el fons de la farmàcia Estrella, que presenta diferents elements d'homeopatia de finals del segle XIX i principis del XX.

Pocs mesos abans, la farmàcia del museu de Llivia s'havia integrat en una xarxa científica i cultural europea de farmàcies antigues, el projecte Aromas Itinerarium Salutis, que té per objectiu reunir les farmàcies antigues d'Europa per fer promoció i recerca conjuntes. La iniciativa, promoguda per la Universitat de

València, ja té el suport de sis països –Portugal, Suïssa, Itàlia, Romania, Croàcia i l'Estat espanyol.

La Universitat de València fa sis anys que fa recerca farmacològica històrica i el resultat ha estat l'obtenció de noves dades i analítiques aconseguides gràcies a les noves tecnologies i a la intel·ligència artificial. Amb la integració en aquesta xarxa, el museu cerdà podrà participar en els projectes de promoció de la investigació i de les activitats docents en aquest àmbit de les apotecaries i farmàcies antigues europees i treballar per implicar-hi la població local.

Sud-catalana pel títol de vila

Llívia és una illa envoltada de territori sota administració de l'Estat francès. Aquesta peculiaritat li ve donada per un títol del segle XVI. I és que el 1528 Carles I va atorgar a Llívia el títol de vila, un fet clau en l'esdevenir de la seva història, ja que va ser la raó, quan, en els tractats dels Pirineus i de Llívia (1659 i 1660), trenta-tres pobles de la Cerdanya –i no pas cap vila– van passar a sobirania francesa. És per aquest motiu que Llívia es va conformar a ser un enclavament dins de l'Estat francès. Per tant, arran del Tractat dels Pirineus (1659) i de la posterior territorialització de l'enclavament amb el de Baiona (1866-68), amb els seus 12,9 quilòmetres quadrats de superfície –sumant-hi el territori que la vila té als boscos, als llacs i a les pastures del Carlit–, van quedar rodejats de territori francès. La comarca de la Cerdanya era l'única ruta natural per l'interior que permetia, seguint el riu Segre i el de la Tet –la coneguda Strata Ceretana–, travessar la serralada pirinenca amb comoditat i facilitat tant amb exèrcits com amb mercaderies. Llívia i el seu turó eren un punt clau de control d'aquesta important via de comunicació i de tot el territori. Des de sempre, el control d'aquests passos pirinencs va ser estratègicament essencial. De fet, és un dels passos que connecten Catalunya amb Europa.